

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 342.7:396.1

ІДЕЯ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

І. Андрусяк

*Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Ст. Бандери, 12, Львів, Україна 79013
e-mail: andrusiak@bigmir.net*

Розглянуто погляди Тараса Шевченка на статус жінки в різні історичні періоди та в різних суспільствах, її дискримінацію та пригноблене становище як ключовий гальмівний фактор, поряд із національним та соціальним поневоленням, суспільного прогресу. Також проаналізовано ідею ґендерної рівності, яка вперше в українській правовій думці закріплена саме у творчості Тараса Шевченка.

Ключові слова: Тарас Шевченко, ґендерна рівність, дискримінація, становище жінки, прогрес.

Ідея ґендерної рівності, тобто рівності людей в суспільстві без огляду на їх статеву приналежність, як і ідеї соціальної чи правової рівності, в тій чи іншій формі виникає досить давно. Проте існуючі соціальні та політичні відносини впродовж всієї історії людства унеможлилювали її втілення в соціальну практику. Вже на початках існування людства жінки опиняються в підневільному стані, оскільки «тоді, як і тепер, чоловіки мали перевагу у фізичній силі – неабияка перевага у часи, коли опір природи сягав максимуму, а знаряддя були найпримітивнішими [1, с. 73]. Подальший розвиток людства та поява первісних кочівників ще більше погіршили становище жінки, оскільки на цьому етапі чоловік не тільки протистоїть природі, але й стає воїном, а війна – постійним елементом життя суспільства. Цей період в історії людства є, напевне, періодом найбільш повного і всеохоплюючого безправ'я жінки, її підневільного і пригнобленого становища. Увесь подальший розвиток людства нерозривно пов'язаний з покращенням становища жінки, розширенням її прав і можливостей. Сказане, жодною мірою, не означає, що становище і статус жінки постійно покращувався, неухильно прямуючи до її повної рівності в правах та свободах з чоловіком. Це означає тільки те, що критерієм прогресивного розвитку того чи іншого суспільства на кожному історичному етапі є покращення чи погіршення становища жінки в цьому суспільстві. Якщо становище покращувалося, то маємо справу з безумовно прогресивним етапом його розвитку, погіршення становища жінки – правильний критерій деградації, занепаду, регресу. Сказане повною мірою стосується й історичного минулого українського народу. Споконвіків населення українських земель вело осілий спосіб життя та займалося землеробством. «У землеробських общинах жінка здобула надзвичайний авторитет. Це пояснюється, головню, зовсім новим значенням, якого набувала дитина в цивілізації, заснованій на землеробстві; заселивши певну територію, люди заволоділи землею і стали колективними

власниками, а власність потребує спадкоємців і – висвячує материнство» [1, с. 76]. Визнання правосуб'єктності жінки, її практично рівноправне становище з чоловіком, культ матері, Березині, властиві українській правовій думці, є елементом національної свідомості українського народу як народу хліборобського. Знищення селянства, запровадження панщини і кріпацтва, геноцид 1932–1933 рр. спричинили незворотні зміни у соціальній структурі та національній свідомості народу. Відновлення елементів рустикальної свідомості є неможливим і непотрібним. Сьогодні потрібне повноцінне й усебічне утвердження гендерної рівності як необхідного елемента успішного і динамічного цивілізаційного поступу. При цьому, безперечно, сучасне розуміння гендерної рівності, всіх її складових елементів та механізмів, вироблених світовою спільнотою та закріплених у міжнародно-правових актах, потребує осмислення та адаптації до національних умов відповідно до норм, ідей та засад, вироблених українською правовою думкою на попередніх етапах її розвитку. Без цього навіть найкращі норми та рекомендації залишаться тільки декларацією, яка жодним чином не наблизить сучасне українське суспільство до втілення в суспільні відносини реальної гендерної рівності. З огляду на зазначене, вивчення та актуалізація ідеї рівності жінок і чоловіків, яскравими представниками української правової думки попередніх історичних періодів, є вкрай необхідною. І на особливу увагу в цьому аспекті заслуговує ключова постать української духовної історії та культури – Тарас Шевченко.

Перш ніж розглядати ідею гендерної рівності у творчості Великого Поета, необхідно зробити декілька застережень. Очевидно і зрозуміло, що в часи, коли «Продаєм / Або у карти програєм / Людей... негрів... а таких / Таки хрещених... **но простых**» [2, с. 244], дискримінація жінки не виглядала навіть для прогресивних людей того часу особливо гострою проблемою. Національне та соціальне поновлення видавалося головною причиною жахливого становища кожної людини, без огляду на її стать. Тарас Шевченко є першим в українській правовій думці, хто звертає увагу на пригноблене становище жінки, незалежно від її соціального походження, національності, майнового стану. Він говорить про рівність жінок і чоловіків, про необхідність досягнення такої рівності в суспільному житті. І це дає підставу говорити про те, що сучасна ідея гендерної рівності, звичайно без вживання самого терміна, якому тільки декілька десятиліть, бере свої витoki у творчості Поета.

Тарас Шевченко не був теоретиком права, політичним діячем чи організатором жіночого руху, тому в нього немає цілісного викладу бачення шляхів усунення дискримінації жінки. Але він у своїй поетичній творчості витворив цілісну духовну програму прогресивного руху українського суспільства до свободи і справедливості невід'ємним елементом яких мала би бути і гендерна рівність. Саме визначальний вплив, який справив Тарас Шевченко на увесь подальший розвиток українства, спричинив, крім іншого і той факт, що увесь модерний український політичний рух безумовно визнавав ідею рівності прав людини, без огляду на її стать, як неодмінний елемент національного визволення і розвитку. Теоретичне осмислення цього маємо і у Михайла Драгоманова, і в Івана Франка, і в інших українських мислителів, громадських та політичних діячів, без огляду на їх ідеологічні уподобання.

Тема у творчості Тараса Шевченка не є новою для шевченкознавства. Цілісний та всебічний аналіз проблеми становища і статусу жінки у творах Поета започаткував Іван Франко, звернувши увагу, що проблема дискримінації жінки є однією з ключових у поезії Тараса Шевченка. В одній зі своїх праць він пише: «Терпіння і кривди людські порушували його все з однаковою силою, чи то були терпіння мужички, гнаної на панщину і лишаючої свою дитину під снопом, чи

терпіння молодого князю, котрої життя знівечив рідний батько, чи генеральші, котру мати продала за генерала, за палати, чи тої жидівочки, котра мстить криваво на рідному батькові за поругані права люблячого серця.

От тим-то, линуци цілою душею до всіх страждущих і покривджених, Шевченко найревніших тонів добував із своєї кобзи, коли йшло о представлення недолі жіночої. Не знаю і літературі всесвітній поета, котрий би так витривало, так гаряче і з цілою свідомістю промовляв в обороні жінок, в обороні їх права на повне, чисто людське життя, котрий би таким могучим словом бичував усе те, що в'яже, деморалізує і тисне жінчину. Не знаю в літературі всесвітній поета, котрий би представив так високий а так щиро людський ідеал жінки-матері, як се вчинив Шевченко в своїх поемах «Відьма», «Неофіти» і «Марія». Не посвячення своєї людської індивідуальності для мужчини, але найвище натуження тої індивідуальності для діл милосердя, переможення власних терпінь, забуття власних ураз, де йде о службу високий і піднесений ідеї – добра загалу, добра людськості – отсе ідеал жінки, який полишив нам у спадщину Шевченко. Тож не диво, що й найвищий дотеперішній здобуток людськості на полі моральнім, велику ідею любові ближнього, сю основну ідею християнства, Шевченко в головній мірі вважав ділом жінчини – Марії, матері Ісусової» [3, с. 122]. Свою габілітаційну лекцію на право викладати у Львівському університеті, виголошену 18 лютого 1895 р., Іван Франко присвятив розгляду поеми «Наймичка» [4]. Про глибоке зацікавлення питанням становища жінки в творчості Тараса Шевченка свідчить і начерк планованої ще у 80-х роках XIX ст. праці Івана Франка «Жінчина-мати в поемах Шевченка» [5], яка, з певних причин, так і не була написана. Свідченням того, що ця проблематика продовжувала викликати зацікавлення Івана Франка до кінця життя, є його стаття «Шевченкова «Марія» [6], опублікована 1913 р.

Різні аспекти становища та статусу жінки у творчості Тараса Шевченка розглядають також Дмитро Донцов [7], Іван Музичка [8], Богдан Стебельський [9], Софія Рабій-Карпінська [10], Лука Мишуга [11], Ася Гумецька [12] та ін. Проте поза увагою цих та інших дослідників творчості Поета залишалися правовий бік окресленої проблеми, хоча, як видається, він є надзвичайно важливим і для розуміння світогляду Тараса Шевченка, і для з'ясування генези ідеї гендерної рівності в українській правовій думці.

Для того, щоб виокремити ідею гендерної рівності у творчості Тараса Шевченка, потрібно з'ясувати такі питання: а) як він розуміє роль жінки в суспільному, в тім числі державному та політичному житті; б) характеристика становища жінки в минулому, сучасному та перспективі; в) які дискримінаційні практики стосовно жінки є найбільш поширеними на думку Поета; г) шляхи покращення становища жінки у всіх сферах її соціального буття та перспектива досягнення правової рівності.

«Тараса Шевченка, – поета й людину свідомої місії, яку сповняє жінка в народі, тривожить важке життя українського жіноцтва і тому він ставить на перший план проблему української жінки, а зокрема кріпачки, вважаючи її найбільш пекучою, найважливішою серед загального поневолення українського народу. Тарас Шевченко серед загальних кличів про визволення українського народу сміливо висловив вимогу рівних прав жінки. Був це без сумніву перший голос проти поневолення жінки, пониження її маєстату. Гасло визволення жінки в половині XIX сторіччя світове жіноцтво» [10, с. 188]. Для нього питання визволення жінки є нерозривно пов'язане з національним і соціальним визволенням. Тут його думка розходиться з поширеною на той час, в тому числі і в середовищі Кирило-Мефодіївського братства, про передчасність постановки питання про рівноправність

жінок. Так, наприклад, Микола Савич, якого також було звинувачено в приналежності до Товариства, у своїй записці про емансипацію жінок пише: «Якщо жінки хочуть піднятися до становища і прав чоловіків, вони повинні також піднятися до такого ж ступеню почувань та ідей. /.../ Я думаю, що чоловік ще надто слабкий для звільнення жінки» [13, с. 76]. Наведені слова дуже добре ілюструють ставлення до питання рівноправності жінок і чоловіків у середовищі прогресивно налаштованих чоловіків середини XIX ст., консервативно налаштовані над цією проблемою навіть не задумувалися. Перше, це заперечення інтелектуальної рівності людей з огляду на їх статево приналежність та спроба надати історично існуючим реаліям обмеження доступу жінок до освіти природно обумовленого характеру. З цього закономірно напрошується висновок про неможливість або допоміжна участь жінок у будь-яких соціальних, політичних та державотворчих процесах. Другий важливий момент – це надання питанню визволення жінок другорядного, вторинного значення, порівняно з соціальним, політичним чи національним визволенням, та обумовленість такого визволення готовністю, бажанням чи усвідомленням з боку чоловіків. Цю практику, що була в XIX ст., та й сьогодні ще має достатньо прихильників, Тарас Шевченко рішуче та однозначно відкинув. Ніде, жодним словом, він не висловлює зневажливого, зверхнього ставлення до жінки. Ба більше – жінка в його творах виступає уособленням найвищих чеснот, в тому числі й громадянських, як це простежуємо в поемі «Марія», коли саме Ісусова мати, після його смерті, зберегла й утвердила його ідеали, бо «Брати його, ученики, / Нетвердії, душеубогі, / Катам на муку не дались, / Сховались, потім розійшлись, / І ти їх мусила збирати... / Отож вони якось зійшлись / Вночі круг тебе сумувати. / І ти, великая в женах! / І їх униніє, і страх / Розвіяла, мов ту полову, / Своім святим огненным словом! / Ти дух святой свій пронесла / В їх душі вбогі!» [14, с. 461]. Звільнення жінки є нерозривно пов'язане з національним визволенням, в боротьбі за яке жінки беруть участь разом і нарівні з чоловіками, як це є в «Гайдамаках», коли «жінки навіть з рогачами / Пішли в гайдамаки» [15, с. 87]. Ідеалом майбутнього для Тараса Шевченка є гармонія людських відносин, яка не заперечує природного поділу людей, радості материнства, але яка унеможливує будь-яке приниження людини чи то за соціальною, чи національною, чи гендерною ознакою. «І на оновленій землі / Врага не буде, супостата, / А буде син, і буде мати, / І будуть люде на землі» [16, с. 474].

Для Тараса Шевченка беззаперечним є факт, що жахливе становище жінки, її дискримінація не має під собою жодних природних підстав, це тільки і винятково наслідок наявних нелюдських порядків тогочасної Російської імперії. Від цих порядків потерпає жінка, потерпає і вся Україна. Тому наскрізним у всій його творчості є порівняння Україна з матір'ю, ототожнення важкої долі України з жіночою долею, гіркий докір чоловікам за втрачену свободу, за те, що «розковать / Козак сестру свою не хоче, / Сам не соромиться конать / В ярмі» [15, с. 79]. Усунення національного і соціального поневолення неодмінно сприятиме покращенню становища жінки.

Проте, у розумінні дискримінованого становища жінки в суспільстві від найдавніших часів, спрямованих проти неї суспільних практик і усталених архаїчним патріархальним суспільством норм, Тарас Шевченко йде значно далі від своїх сучасників у розумінні становища жінки в суспільстві, де домінують і правлять чоловіки. Сімона де Бовуар, пишучи про суспільство первісних кочовиків, зазначає, що у ньому «породілля почувалася не творцем нового життя, а безпорадною іграшкою темних сил /.../ Жінка не знаходила в материнстві підстав для власного вивищення, для утвердження власного існування» [1, с. 74]. Проте і в

пізніші часи античності та раннього християнства, середньовіччя та українського суспільства XIX ст. її доля суттєво не відрізнялася від долі жінки періоду первісних кочових племен, особливо якщо вона завагітніла та народила дитину, не перебуваючи в шлюбі. Для Тараса Шевченка це найбільший і найяскравіший прояв дискримінаційної практики щодо жінки. «Надзвичайно зворушлива його особлива любов і пошана до жінок; з найбільшим співчуттям, проінятий глибоким жалем, ставиться він до тих нещасних дівчат, що внаслідок нерозважної любові стали матерями і, заплямовані за це та відштовхнуті короткозорою громадою, мусять терпіти страшні поневіряння» [17, с. 388]. Повна безправність жінки, її залежне від батьків чи чоловіка економічне становище є невід'ємним атрибутом правового статусу жінки в патріархальному суспільстві, однаково притаманне всім соціальним групам і верствам. Тому, з одного боку, сім'я для нього – це ідилічне поєднання двох люблячих сердець, а з другого – середовище, в якому панує свавілля, насильство, відсутність права на власну думку і власний вибір. При цьому суб'єктом насильства часто є батьки або один з них. Безперечно елементом гендерної рівності є рівність прав осіб, які створюють сім'ю, необхідність вільної згоди кожного з них. Примус з боку батьків, шлюб без згоди дівчини – звична для патріархальної родини ситуація. У поемі «Петрусь» Тарас Шевченко описує ситуацію, коли дівчину з бідної дворянської сім'ї видали заміж за старого багатого генерала, що зрештою закінчилося трагедією для них обох. При цьому він усвідомлює безвихідність такої ситуації, в якій може опинитися кожна дівчина, батьки якої вирішують видати її заміж, не утруднюючи себе тим, щоб поцікавитися її думкою. Безвихідність подібної ситуації полягає в тому, що вона не має ні правових, ні економічних, ні жодних інших можливостей не скоритися волі батьків, тому, в подібній ситуації, єдине, що може порадити їм Поет, це: «Моліте Господа, дівчата, / Моліте Господа, щоб мати / І вас отак не завдала / За генерала, за палати / І вас отак не продала» [18, с. 405]. Тарас Шевченко усвідомлює, що гендерна нерівність обумовлена не тільки соціальними та національними чинниками. Колосальним гальмівним фактором в утвердженні гендерної рівності, або, принаймні, покращенні становища жінки, є суспільна свідомість, яка, творить «структури примусу, які заохочують групову залежність, що базується на таких факторах, як національні, расові, класові, гендерні, вікові і сексуальні пріоритети» [19, с. 21]. Тарас Шевченко добре усвідомлює, що зміни в становищі жінки у суспільстві можуть почати відбуватися тільки після того, як почнуть відбуватися зміни у суспільній свідомості. Тільки після того, як суспільство перестане цькувати того, хто, на його думку, порушив базові засади цього суспільства, які є, за правило, історично минулими, а то й реакційними, може змінитися і становище окремого індивіда, і все суспільство загалом. Пригнобленість в одному аспекті зовсім не робить пригнобленого гуманнішим і співчутливим до пригнобленого в іншому аспекті. Кріпаки, перебуваючи під соціальним гнітом, були не менш жорстокими і безкомпромісними у ставленні до дівчини-покритки, ніж представники інших соціальних груп. Гуманізація суспільства може відбутися тільки через усвідомлення необхідності такої гуманізації. І в цьому Поет вбачає свою місію і свою можливість впливу: «Неначе ворон той летячи / Про непогоду людям криче, / Так я про сльози, та печаль, / Та про байстрят отих ледачих, / Хоть і нікому їх не жаль, / Розказую та плачу. / Мені їх жаль!.. Мій Боже милий, / Даруй словам святую силу – / Людськеє серце пробивать, / Людській сльози проливать, / Щоб милость душу осніла, / Щоб спала тихая печаль / На очі їх, щоб стало жаль / Моїх дівчаток, щоб навчились / Путями добримі ходять, / Святого Господа любить / І брата миловать...» [20, с. 342].

Час та державно-правові умови, в яких довелося жити і творити Тарасові Шевченку, унеможливили навіть теоретичне осмислення базових складових сучасного розуміння гендерної рівності, як-от рівність політичних прав, доступність освіти, право на вільний вибір професії, рівність в оплаті праці тощо. Архаїчне, аграрне суспільство з феодально-середньовічними державними інституціями не знали ні політичних прав, ні вільного вибору професії для чоловіків (для дворянства – практично безальтернативна військова служба, для кріпаків – сільська праця, нечисленні винятки тільки підтверджують правило), не кажучи вже про жінок, ні ринку праці. В цих умовах основною формою соціального, громадського, економічного життя індивіда є сім'я. Саме в сім'ї відбувалася самореалізація людини, тут вона знаходила підтримку та соціальний захист. Через сім'ю формувалася і соціальний статус людини. Тому закономірним є така увага до інституту сім'ї у творчості Поета. На це в своєму аналізі «Марії» наголошує Іван Франко: «Основною суспільності, на думку Шевченка, є сім'я – така і в тій формі, в якій вона задержалася в українських хуторах і селах, не здеморалізованих ще по сторонніми силами. Сімейне життя, патріархальне і сумірне – то найбільша святість. Нарушення тої святості, виллом, зроблений в гармонії сімейного життя, се найтяжчий гріх, що вимагає дуже основної експірації. Можна сказати, що на всі хиби і лиха тодішньої передреформаційної суспільності російської Шевченко дивиться крізь призму святості сім'ї. Робота на панщині, визискування, неправда чиновника і судова, податки і здирства – все те в світогляді Шевченка займає, без порівняння, менше місце, як пониження людської гідності, якої головним і найтипівшим виразом у нього є пониження жінки, зрада і наруга над дівчиною, якій таким робом назавсідги видбирається можливість легального сімейного життя. З того погляду він остро нападає на солдатчину, нападає й на кріпацькі порядки, що давали можливість панам розпоряджуватися душами селянськими, як худобою» [4, с. 464]. Сім'я для жінки була ще й джерелом радості від материнства, не захмареного боротьбою за виживання та людським осудом. Мати ж посідає у творчості Тараса Шевченка особливе місце. Та й Україну завжди він сприймає як матір.

З вищеведеного робимо висновок, що зародження ідеї гендерної рівності в українській правовій думці слід пов'язувати з творчістю Тараса Шевченка. Саме він уперше звернув увагу на дискримінацію жінок не тільки за соціальною, національною, релігійною, але й гендерною ознакою. Це виявлялося, передусім, у повній безправності, громадському осуді та зневазі до жінки, яка народила дитину не будучи в шлюбі та у запереченні права дівчини на шлюб за власним вибором. Для Поета беззаперечним є необхідність звільнення жінки, забезпечення їй рівних прав у всіх сферах суспільного життя, оскільки її пригноблене становище зумовлене не природними відмінностями між статями, а історично сформованими суспільно-політичними умовами в яких більшість людей є безправними. Жінки можуть і повинні брати участь у суспільних змінах, спрямованих на гуманізацію суспільства та його прогресивний розвиток.

Творчість Тараса Шевченка справила визначальний вплив на подальше утвердження і розвиток ідеї гендерної рівності в українській правовій думці. Починаючи з 70-х років XIX ст. ця ідея є у працях українських прогресивних мислителів (Михайло Драгоманов, Іван Франко та ін.) та програмах українського національного руху.

Список використаної літератури

1. Бовуар С. Друга стаття / Сімона де Бовуар : в 2 т. – Т. 1. – К. : Основи, 1994. – 390 с.
2. Шевченко Т. Кавказ / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С.241–245.

3. *Франко І.* Тарас Шевченко / Іван Франко. Твори в 50 т. – Т. 28. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 112–122.
4. *Франко І.* «Наймичка» Т. Шевченка. Виклад габiлітаційний, виголошений у Львівському університеті 18 лютого 1895 / Іван Франко. Твори в 50 т. – Т. 29. – К. : Наукова думка, 1981. – С. 447–469.
5. *Франко І.* Жінчина-мати в поемах Шевченка / Іван Франко. Твори в 50 т. – Т. 26. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 153–154.
6. *Франко І.* Шевченкова «Марія» / Іван Франко. Твори в 50 т. – Т. 39. – К. : Наукова думка, 1983. – С. 300–309.
7. *Донцов Д.* Козацька жінка у Шевченка / Дмитро Донцов // Правда пради́дів великих. – Філадельфія : Видання Головної управи Організації оборони чотирьох свобод України, 1952. – С. 63–75.
8. *Музичка І.* Мати в житті і поезії Тараса Шевченка / о. д-р Іван Музичка // Визвольний шлях, 1981. – Кн. 3 (396). – С. 297–309.
9. *Стебельський Б.* Поняття батька і матері в поезії Шевченка / Богдан Стебельський // Визвольний шлях, 1984. – Кн. 8 (437). – С. 959–975.
10. *Рабій-Карпінська С.* Призначення жінки в творах Шевченка / Софія Рабій-Карпінська // Тарас Шевченко. Збірник доповідей Світового конгресу української вільної науки для вшанування сторіччя патрона НТШ. – Нью-Йорк – Париж – Торонто : Накладом Наукового товариства ім. Шевченка в ЗДА, 1962. – С. 187–201.
11. *Мишуга Л.* Шевченко і жінка (Жінка в житті і творах поета) / Д-р Л. Мишуга. – Джерсі Сіті : Накладом «Української пресової й книжкової спілки», 1940. – 93 с.
12. *Гумецька А.* Жіноча символіка у Шевченка / Ася Гумецька // Сучасність, 1977. – Ч. 3 (195). – С. 28–42.
13. Записка М. І Савича про емансипацію жінок, а також злиття філософії та релігії / Микола Савич // Кирило-Мефідіївське товариство : у 3 т. – Т. 3. – К. : Наукова думка, 1990. – С. 76.
14. *Шевченко Т.* Марія / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С. 447–461.
15. *Шевченко Т.* Гайдамаки / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С. 55–109.
16. *Шевченко Т.* «І Архімед, і Галілей...» / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С. 474.
17. *Франко І.* Тарас Шевченко і його «Заповіт» / Іван Франко. Твори в 50 т. – Т. 34. – К. : Наукова думка, 1981. – С. 386–388.
18. *Шевченко Т.* Петрусь / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С. 402–406.
19. *Фолбр Н.* Кто платит за детей? Гендер и структуры принуждения / Ненси Фолбр. – Львів : Ахилл, 2004. – 461 с.
20. *Шевченко Т.* Марина / Тарас Шевченко // Кобзар. – К. : Просвіта, 1993. – С. 341–345.

ИДЕЯ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В ТВОРЧЕСТВЕ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО

И. Андрусяк

*Национальный университет «Львовская политехника»
ул. Ст. Бандеры, 12, Львов, Украина 79013*

Рассмотрены взгляды Тараса Шевченко на статус женщины в различные исторические периоды и в разных обществах, ее дискриминацию и угнетенное состояние, как ключевой тормозящий фактор, вместе с национальным и социальным угнетением,

общественного прогресса. Также проанализировано идею гендерного равенства, которая впервые в украинской правовой мысли нашла свое развитие в творчестве Тараса Шевченко.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, гендерное равенство, дискриминация, положение женщины, прогресс.

IDEA OF GENDER EQUITY IN WORKS OF TARAS SHEVCHENKO

I. Andrusyak

*Lviv Polytechnic National University
Bandera Str., 12, UA – 79013, Lviv, Ukraine*

The article deals with the views of Taras Shevchenko on the status of woman in different historical periods and in different societies; discrimination and oppressed position of woman as the key inhibitory factor of social progress as well as national and social enslavement. The idea of gender equality which first appears in Ukrainian legal thought in works of Taras Shevchenko is also analyzed.

Key words: Taras Shevchenko, gender equality, discrimination, status of woman, progress.

*Стаття: надійшла до редакції 17.04.2014
прийнята до друку 19.06.2014*